

ФОКУС ГРУПИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЕТНИЧЕСКА ТОЛЕРАНТНОСТ В БИЗНЕССРЕДА

Надя Матеева¹

Поради сложността и деликатността си, изследването на междукултурната сензитивност, от гледната точка на възможностите за получаване на задълбочена, адекватна, надеждна и валидна информация, винаги е било и продължава да бъде предизвикателство за емпиричните социални изследвания. Много изследователи в тази научна област отчитат трудностите в изследването на културните и етническите различия. Въпреки множеството опити, тези от тях, които предлагат методи за задълбочено проучване на влиянията на дълбинните преживелици и комуникативни процеси върху емпиричните индикатори за етническа толерантност /дискриминация в работна среда остават съвсем малко. Един от най-често използваните методи за научно изследване в тази област е провеждането на Фокус групи. Този метод осигурява подходяща стратегия за изучаване на голямото разнообразие от междукултурни взаимодействия, включително и на динамиката на етническата толерантност в организационна среда. Много често, когато става дума за теми от сферата на изследването на етническа толерантност, получените с обичайните методи на интервюиране и анкетиране емпирични данни са повърхностни и със съмнителна валидност и надеждност поради самозащитните и себеизтъкващи стилове на отговаряне от страна на изследваните. С развитието на процедурите за провеждане на Фокус групи, този метод се оказва сред най-ефективните при работа в мултиетническа изследователска среда. По своята същност, методът осигурява както рефлексивно пространство за идентификация на колективните инсайти в хода на груповите взаимодействия, така и запазване и регистрация на имплицитните индивидуални предпочитания на участниците в груповата дискусия.

¹ Гл. ас. д-р Надя Матеева – Институт за изследване на населението и човека – БАН
Адрес за контакти: n.mateeva@iphs.eu

Настоящата статия има за цел да представи метода за работа във Фокус групи като разкрие основните принципи и предимства на неговото прилагане при събирането на валидни изследователски данни в изучаването на етническата толерантност/дискриминация в бизнес среда.

Ключови думи: етническа толерантност, етническа дискриминация, фокус групи, групова динамика, бизнес контекст

Увод

Споделянето на собствен опит и идеи, и диалогичното съпоставяне на гледните точки на участниците, възникващи по време на груповите взаимодействия в тематичните фокус групи, осигуряват изграждането на една по-пълноценна картина на изследваните феномени (Aaron et al., 1996). Динамиката на символните взаимодействия и социалния обмен на информация в груповия процес на фокус групата, разкрива допълнителни, наиндивидуални гледни точки към съдържанието и валидността на събираните с този метод емпирични данни (Albrecht, 1993; Bader et al., 2009). Във фокус групите не се прилага типичния за анкетирането и интервюто изследователски натиск за структуриран отговор на въпросите на водещия, което позволява да се постигне по-високо ниво на автентично споделяне и осмисляне на представените преживявания, нагласи, практики и отношения (Bloor et al., 2001).

Фокус групите като метод за качествени изследвания

Фокус групите, по своята същност представляват „изследователска процедура за събиране на емпирични интра- и интерперсонални данни от качествен тип“ (Fern, 2001: 12). Те подчертано окуражават груповите взаимодействия, продуцират данни, информация, инсайти и мнения, които биха били трудно достъпни без стимулиране и отчитане на комплексните взаимодействия между участниците в груповата динамика на фокус групата (Morgan, 1990). С други думи, създаването на групи от индивиди и въвеждането на конкретни теми за групова дискусия между тях, през идеята за изучаването на колективните нагласи и убеждения на участниците във фокус групата, води до изразяването на потиснати, несподеляни индивидуално факти и разбирания. Това на практика се оказва най-ценната и значима за валидността на социалното изследване информация. Фокус групите работят най-добре с теми, съсредоточени около имплицитните убеждения и нагласи, изразявани в социалните практики и отношения на хората, а груповите взаимодействия, заложен в сърцевината на методологията им, предизвикват среща с по-дълбоките, несъзнавани мотивационни области от човешката психика и комуникация (Dovidio et al., 2003; Hogg & Abrams, 1998; Lazarfeld, 1986). По този начин, фокус групите се оказват сред най-ценните изследователски методи, които откриват причините, стоящи зад споделените факти и възгледи на участниците в тях (Morgan, 1990; Krueger, 1994; 1998).